

RADIOGRAFIA BANCA ARMADA COMUNITAT VALENCIANA 2022

www.bancaarmada.org

Publicat per:

Amb col·laboració:

RADIOGRAFIA DE LA BANCA ARMADA A LA COMUNITAT VALENCIANA

Autores: Maria Fraile, Jordi Calvo, Edu Aragon, Javier Toca

Agraïments:

Paco Alòs: responsable del departament de RSE de Caixa Popular

Enrique Asensi: coordinador del GIT de Fiare Banca Ètica a la Comunitat Valenciana i vice referent de la zona mediterrànea de Fiare Banca Ètica.

Camino Simarro: Tècnica de Projectes de SETEM CV

Aquesta publicació ha estat realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana. El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de SETEM Comunitat Valenciana i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Generalitat Valenciana.

Publicat per:

Amb col·laboració:

Amb el suport de:

ÍNDICE

Introducció	4
1. Apunts sobre el sector bancari a la Comunitat Valenciana	6
1.1 Característiques per tipus d'entitat financera	6
1.2 Implantació per entitat financera	7
2. Les entitats financeres de la societat valenciana	10
2.1 Les entitats financeres de l'administració pública valenciana, la GVA	10
2.2 La presència d'entitats financeres a les universitats públiques	13
2.3 Els bancs amb els quals treballen les ONG	15
2.4 La petjada en armes de la societat valenciana	19
3. La responsabilitat social corporativa i l'armament a les entitats financeres valencianes	23
3.1 RSE bancària i l'exclusió de la indústria armamentista a la Comunitat Valenciana.	23
3.2 La RSE i el finançament d'armes a les entitats de proximitat valencianes	28
4. La banca armada a la Comunitat Valenciana	30
4.1 Rànquing de la banca armada 2022	30
4.2 La banca armada a la Comunitat Valenciana	34
Conclusions i recomanacions	36

Índex de gràfics i taules

Gràfic 1: Implantació d'entitats financeres per sucursals a la Comunitat Valenciana	8
Gràfic 2: Tipus d'entats financeres amb les quals operen les ONGD	17
Gràfic 3: Entitats financeres de projectes/col·laboradores d'ONGD valencianes	18
Gràfic 4: Entitats financeres on les ONGD valencianes tenen compte bancari	19
Taula 1: Entitats financeres per l'endeutament de la GVA 2020	11
Taula 2: Entitats financeres per confirming amb la GVA 2020	13
Taula 3: Entitats gestores de la Targeta Universitària Intel·ligent (TUI) a les universitats públiques valencianes	14
Taula 4: Dades desglossades de l'app Petjada en armes fins octubre de 2022	22
Taula 5: Polítiques RSE i armes a les entitats financeres que operen a la Comunitat Valenciana	24
Taula 6: Rànquing de la banca armada espanyola 2022	32
Taula 7: Rànquing de la banca armada global amb presència rellevant a Espanya	33
Taula 8: Bancs armats espanyols a la Comunitat Valenciana	35
Taula 9: Bancs armats internacionals a la Comunitat Valenciana	

Introducció

Aquest informe ha sigut encarregat per SETEM Comunitat Valenciana dins el projecte *“De la Banca Armada a la Banca Ètica. Fase IV: Per una ciutadania i una universitat pública sensibilitzada i mobilitzada pel foment de la pau i dels Objectius de Desenvolupament Sostenible a la Comunitat Valenciana”* i realitzat pel Centre Delàs d’Estudis per la Pau, amb el qual es dóna continuïtat als anteriors projectes de Banca Armada desenvolupats per l’entitat i, especialment, a l’informe *“De la Banca Armada a la Banca Ètica. Cap a una coherència de polítiques i una cultura de pau. El cas de la Generalitat Valenciana,”* el qual, amb l’objectiu d’identificar la realitat financera de la principal administració pública valenciana, la Generalitat Valenciana, en el marc de les passes donades cap a la coherència de les seues polítiques que parteixen del compromís de promoció de l’economia social i solidària que poden ser incompatibles amb els bancs i caixes que financen la indústria d’armes.

Amb el present estudi es pretén entendre les característiques particulars del sector financer a la Comunitat Valenciana, fent una aproximació no exhaustiva, però sí amb certa amplitud com per aconseguir una comprensió suficient de les entitats financeres que dominen el mercat financer valencià. El següent objectiu de la recerca és identificar les possibilitats de la banca ètica o amb característiques similars a la Comunitat Valenciana, partint de la definició de banca armada, com aquella que finança empreses d’armes de manera generalitzada, i obrint la definició de no armada o banca desarmada a aquelles que són estrictament ètiques, i a la denominada com banca de proximitat, de petit tamany, que a la Comunitat Valenciana componen principalment les cooperatives de crèdit. És per això que estudiarem al segon capítol amb quins bancs treballen col·lectius concrets que, a priori, haurien de fer una tria de les entitats financeres més coherent amb els valors que els caracteritzen. D’aquesta manera farem una ullada als bancs amb els quals treballen les Universitats, la Generalitat Valenciana, les ONGD valencianes i la població que ha fet servir l’eina “La Teua Petjada en armes” que per arribar a fer-ho molt probablement ho ha fet per haver accedit a canals propis del sector social o dels moviments socials.

En un tercer capítol veurem què diuen els bancs sobre la seua relació amb la indústria d’armes. Farem un repàs a les seues polítiques de Responsabilitat Social Corporativa, analitzant amb detall la seua política en quant a la inversió i relacions financeres amb les empreses d’armament. Hi trobarem ací bancs que tenen aparentment polítiques

molt elaborades però que malgrat això són els que més financen empreses d'armes i altres que sense prestar massa atenció al tema són més ètics baix aquest paràmetre. També repassarem què diuen i què fan els bancs exclusivament ètics i la banca de proximitat, per identificar les característiques que la banca valenciana incorpora a l'anàlisi global del finançament de les armes.

En últim lloc, dediquem en el capítol 4 espai a mostrar els tradicionals rànquings de la banca armada, tant l'internacional, l'espanyol, el de les entitats financeres internacionals de més presència a l'Estat i finalment, la novetat d'intentar visualitzar el que podria ser un rànquing de la banca armada valenciana o a la Comunitat Valenciana. D'aquesta manera pretenem fer una radiografia que si bé és incompleta i no exhaustiva, ens apropa per primera vegada a la realitat financera des d'un punt de vista de cultura de pau d'un territori concret, com la Comunitat Valenciana.

Tot per crear un document més que ajude a sensibilitzar la societat valenciana sobre la importància del comportament individual i col·lectiu envers les finances, que poden ser determinants per construir un món on la guerra siga més fàcil o on el bel·licisme ho tinga una mica més difícil. Afegim conclusions i recomanacions enfocades a la coherència de polítiques i de valors i posicionaments personals, que són claus per la construcció de condicions de pau al nostre país i arreu el món.

1. Apunts sobre el sector bancari a la Comunitat Valenciana

1.1 Característiques per tipus d'entitat financera

El sector bancari a la Comunitat Valenciana reflexa eminentment la situació global i específicament a l'Estat, pel qual les fusions, adquisicions i concentració bancària han deixat al sector financer amb un nombre molt reduït d'entitats. Malgrat això, el sector financer valencià manté part de les seues característiques particulars a través d'entitats financeres menudes, arrelades localment i lligades a l'activitat econòmica agrària, predominant en el passat al territori. Amb la qual cosa conviuen grans corporacions bancàries amb entitats que si bé han creat espais de coordinació i concentració pròpies, mantenen un perfil de proximitat i identificació amb la població que, sens dubte, determinen la capacitat d'implantació dels bancs de gran tamany i té impacte quant al nivell d'implantació de la banca ètica a casa nostra.

A la Comunitat Valenciana hi ha la seua social de 4 bancs (Caixabank, Banc Sabadell, Mediolanum i Wealthprivat Bank¹), una caixa d'estalvis (Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat d'Ontinyent) i 31 cooperatives de crèdit. També hi ha altres institucions amb activitat creditícia, com la Societat de Garantia Recíproca de la Comunitat Valenciana, que dona suport avalant les pimes i als autònoms; o com l'Institut Valencià de Finances (IVF) un banc de titularitat pública que canalitza el finançament públic valencià. Cal sumar a totes les anteriors, les cooperatives amb secció de crèdit que si bé mantenen una activitat financera limitada, contribueix a l'accés al crèdit per part dels seus membres cooperativistes i dona suport a la seua activitat econòmica.

Altres dades financeres que poden servir per explicar el sector financer a la Comunitat Valenciana són les referents al fet que a finals de 2021 tenia el 9,2% del crèdit d'Espanya (115.38 milions d'euros), mentre els dipòsits suposaren el 8,6% del total de l'Estat, amb 128.222 milions d'euros.

Pel que fa a la quota de mercat determinada pels dipòsits, segons les dades que apareixen als balanços de les entitats a 31 de desembre de 2021,² entre els blocs que componen els bancs i caixes d'estalvi per una banda i les cooperatives de crèdit per l'altra, podem afirmar que aquestes últimes estan guanyant quota de mercat els darrers anys aplegant al 14,63% l'any 2021 quan a Espanya la quota de mercat

1. CESC(2021), Sistema financiero en la Comunidad Valenciana. Memoria 2021, pàg. 414. Disponible a: <http://www.ces.gva.es/sites/default/files/2022-07/7.%20SISTEMA%20FINANCIERO%202021.pdf> (Darrera consulta: Octubre de 2022)

2. CESC(2021), Sistema financiero en la Comunidad Valenciana. Memoria 2021, pàg. 428. Disponible a: <http://www.ces.gva.es/sites/default/files/2022-07/7.%20SISTEMA%20FINANCIERO%202021.pdf> (Darrera consulta:

de dipòsits de les cooperatives de crèdit era del 9,35%. Així i tot, són els bancs i caixes d'estalvi els que acaparen el 85,37% dels dipòsits. Amb relació als crèdits, el comportament del sector financer valencià difereix menys de l'estatal, els bancs i caixes d'estalvis canalitzen el 89,93% dels crèdits totals en 2021, quan a Espanya apleguen a 91,87%. Les cooperatives de crèdit per la seua part controlen el 10,7% del crèdit de la Comunitat Valenciana, quan a Espanya aquestes entitats limiten el seu abast al 8,13%.

A més, cal esmentar que són les empreses i famílies les protagonistes tant dels crèdits com dels dipòsits a la Comunitat Valenciana, de la mateixa manera que passa a la resta d'Espanya. Durant l'últim any amb dades disponibles (2021) s'han vist incrementats tant els crèdits com els dipòsits, arribant a un màxim històric a les cooperatives de crèdit, amb xifres de quota de mercat que no es donaven des de l'any 2001. Amb la qual cosa, com conclou l'informe del sector financer de la GVA³: "l'economia social i en particular les cooperatives de crèdit sempre han tingut una presència destacada a la Comunitat Valenciana" i la continuen tenint.

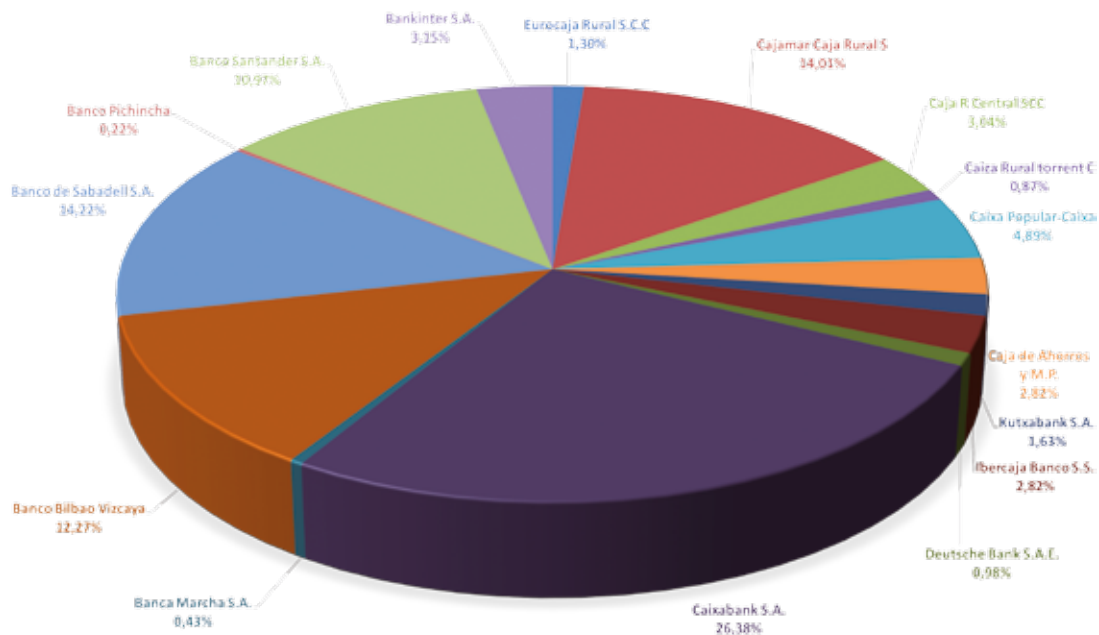
1.2 Implantació territorial per entitat financera

Malgrat que el sector cooperatiu té un pes relatiu més gran a la Comunitat Valenciana que no a la resta de l'Estat, el sector bancari valencià no es caracteritza especialment per la seua diversitat d'entitats bancàries, sinó que de la mateixa manera que a la resta del territori espanyol, les fusions i agrupacions de moltes de les entitats financeres dibuixa un sector amb una tendència a l'oligopoli.

L'única manera al nostre abast de dibuixar el mapa del sector financer a la Comunitat Valenciana pel que fa a la seua quota de mercat és utilitzar el nombre de sucursals de cada entitat al territori. Tenint en compte les limitacions que això suposa, podem dir que el sector, basats amb aquestes dades, l'any 2022 es troba gairebé en mans de 6 entitats financeres: Banc Sabadell, BBVA, Cajamar, Banc Santander, Caixa Rural i Caixabank.

3. CESC(2021), Sistema financiero en la Comunidad Valenciana. Memoria 2021, pàg. 441. Disponible a: <http://www.ces.gva.es/sites/default/files/2022-07/7.%20SISTEMA%20FINANCIERO%202021.pdf> (Darrera consulta: Octubre de 2022)

Gràfic 1: Implantació d'entitats financeres per sucursals a la Comunitat Valenciana

Font: Registre d'oficines d'entitats supervisades (Dades actualitzades a 30 de juny de 2022), Banc d'Espanya.

Per altra banda, podem concloure que segons el nombre d'oficines al territori valencià, el nombre de cooperatives de crèdit té un significatiu 27,7% del total de sucursals. Per la seua part, els bancs apleguen a aproximadament un 69% de presència a través d'oficines. La resta queda en mans de les caixes d'estalvi i les sucursals comunitàries o extracomunitàries.

En definitiva, les dades mostren que al territori valencià tenen més rellevància les cooperatives de crèdit que no a la resta d'Espanya. Segons dades del mateix Banc d'Espanya, amb data de juny de 2022, existeixen en tot l'Estat un total de 3.963 sucursals de cooperatives de crèdit, de les quals l'11,91% estan a la Comunitat Valenciana, i hi ha 13.860 oficines de bancs en tot l'Estat, el 8'52% a territori valencià.

Arribats a aquest punt de la implantació del sector financer a la Comunitat Valenciana, es fa necessari explicar també la presència de la banca ètica al territori. Per fer-ho analitzarem la presència de 4 de les entitats de finances ètiques que tenen més implantació en tot l'Estat espanyol: Fiare Banca Ètica, Triodos Bank, Oikocredit i Coop57. Analitzant tant el nombre de sucursals com el volum de clientela o finançament d'àmbit valencià.

En primer lloc, Fiare és un banc cooperatiu de finances ètiques, naix de la unió de dos projectes anteriors: Banca Popolare Etica, un banc cooperatiu que treballa a Itàlia des del 1999 i Fiare que opera a Espanya des del 2005. La seua sucursal central es troba a Bilbao, i en té dues més, a Madrid i Barcelona. Pel que fa a la Comunitat Valenciana, posseeix un Grup d'Intervenció Territorial amb seu a València, el qual està encarregat de difondre la cultura de les finances ètiques i garanteix la informació sobre l'activitat del banc. Té un total de 11.750 clients a Espanya, que suposa l'11% del total global de Banca Popolare Ètica, amb un 2% de finançats i 3.454 persones sòcies⁴. No tenim accés a informació de clients per comunitats autònomes.

Per altra part, Triodos Bank és una banca ètica creada en 1980 amb seu als Països Baixos. Té 20 sucursals a Espanya, d'aquestes, una es troba a la ciutat de València. Aglutina a un total de 170.435 clients en tota Espanya, i tampoc facilita xifres de clients per comunitats autònomes. El seu volum de préstecs durant l'any 2021 va arribar als 1.760 milions d'euros⁵.

Oikocredit s'autodefineix com una cooperativa de crèdit internacional. No posseeix cap sucursal a l'Estat espanyol, sinó que en té les oficines centrals als Països Baixos i altres països del Sud Global. Per tal de canalitzar la participació a Oikocredit hi ha 3 associacions de suport, a Catalunya, Euskadi i Sevilla, i un grup de voluntariat a Madrid, que també duu a terme activitats d'Educació per al Desenvolupament i sensibilització sobre les finances ètiques en general. No presenta dades separades per estats o territoris i, per tant, tampoc per comunitats autònomes sobre el finançament, nombre de clients o socis.

Per últim, Coop57 és una cooperativa de serveis financers ètics i solidaris amb seu a Barcelona que posseeix un Grup Promotor del País Valencià. En té un total de 4.965 socis promotors, els quals 115 es troben a la Comunitat Valenciana i dels 1042 socis de serveis, 11 també són de la zona. Finalment, les seues dades reflecteixen la xifra de 30.755.585⁶ euros en préstecs vius.

4. Fiare Banca Ètica (2021). Balance Social 2021. Disponible en: <https://balancesocial.fiarebancaetica.coop/balance-social-2021/?ga=2.226627613.1857563345.1666931984-371357123.1663062294> (Darrera consulta: Octubre de 2022)

5. Triodos Bank (2021). Informe Anual 2021. Disponible en: <https://www.triodos-informeannual.com/2021/triodos-bank-espa%C3%B1a/triodos-bank-en-espa%C3%B1a> (Darrera consulta: Octubre de 2022)

6. Coop57. Pàgina web Coop57 en xifres. Disponible en: https://www.coop57.coop/ca/informacion/coop57-en-xifres?qt-coop57_en_xifres=1#qt-coop57_en_xifres (Darrera consulta: Octubre de 2022)

2. Les entitats financeres de la societat valenciana

2.1 Les entitats financeres de l'administració pública valenciana, la GVA

Com a introducció necessària a aquest apartat partim del treball que es va realitzar a l'informe resultat d'una recerca del Centre Delàs de l'any 2018, de SETEM i Novessendes, que sota el títol “De la banca armada a la banca ètica. Cap a una coherència de polítiques i una cultura de pau” centrava la descripció del sector financer i l'administració pública valenciana amb el cas de la Generalitat Valenciana. Ens centrarem en l'administració valenciana de més grandària i rellevància política i perquè la disponibilitat de dades obertes permet la seua anàlisi.

D'aquesta manera, podem afirmar que el Govern valencià té la necessitat d'establir relació amb entitats financeres, la qual cosa genera l'endeutament de la Generalitat, que l'últim any ha ascendit a 53.820 milions €⁷ per fer front a tots els pagaments derivats de l'activitat governamental. D'aquest endeutament, el 16%, 8.875 milions d'euros, es troba en mans d'entitats financeres privades.

Com que les dades del 2021, encara que són oficials, no es troben encara desglossades o desenvolupades com les d'anys anteriors, per tant de tindre xifres més exactes i explicatives, a continuació ens basem en dades del període de 2020. D'aquest any, a diferència de 2021, s'ha fet possible trobar les dades diferenciades, tant per mecanismes de finançament com per tipus d'entitats d'origen. Aleshores, d'aquest exercici 2020 les dades generals de l'endeutament de la GVA amb entitats de crèdit ascendeix a 48.354.896.522€⁸.

Així doncs, pel que fa a la llista d'entitats financeres amb les quals treballa la Generalitat Valenciana, tenint en compte les entitats financeres que treballen amb el departament de Tresoreria, es troben principalment al contracte de serveis amb el qual es cobreixen les necessitats de serveis financers del departament. Partint del fet que l'any 2020 la GVA treballava en aquest àmbit amb més de 20⁹ entitats i que ja era Caixabank la principal adjudicatària, després de la fusió amb Bankia i la seua absorció de facto, és en certa manera raonable que Caixabank siga el banc que ocupa més quota de les adjudicacions (3,67%), seguit de Abanca (1,88%), Santander (1,54%) i BBVA (1,53%). D'aquesta manera els quatre grans bancs tenen el 8,62% del

7. GVA. Pàgina web del Portal de Transparència de la Generalitat Valenciana, Dada de l'evolució de la deuda viva en la Comunitat Valenciana (milions d'euros). Disponible en: <https://gvaoberta.gva.es/es/deuda-publica1> (Darrera consulta: Octubre de 2022)

8. Sindicatura de Comptes de la Comunitat Valenciana (2021). Informe de Fiscalització de la Cuenta de la Administración de la Generalitat, Ejercicio 2020. Disponible en: <https://gvaoberta.gva.es/es/informes-fiscalizacion-sindicatura-de-comptes> (Darrera consulta: Octubre de 2022)

9. Sindicatura de Comptes de la Comunitat Valenciana (2021). Informe de Fiscalització de la Cuenta de la Administración de la Generalitat, Ejercicio 2020. Disponible en: <https://gvaoberta.gva.es/es/informes-fiscalizacion-sindicatura-de-comptes> (Darrera consulta: Octubre 2022)

Taula 1: Entitats financeres per l'endeutament de la GVA 2020

ENTITAT FINANCERA	€	%
ICO	40.745.387.528,87	84,26%
Caixabank	1.773.782.230,22	3,67%
BEI	1.423.836.000,49	2,94%
ABANCA	907.448.567,83	1,88%
Banco Santander	746.846.776,72	1,54%
BBVA	740.856.216,24	1,53%
Banco Sabadell	615.835.510,71	1,27%
Bankia, S.A.	425.518.672,60	0,88%
Dexia Credit Local	182.815.430,00	0,38%
Landesbank Hessen-Thüringen Girozentrale	100.000.000,00	0,21%
Kutxabank	100.000.000,00	0,21%
HSBC	94.190.210,00	0,19%
Liberbank	85.000.000,00	0,18%
Cajamar Caja Rural. S.C.C.	76.941.438,05	0,16%
IVF	73.584.410,29	0,15%
Cecabank, S.A.	63.000.000,00	0,13%
Deutsche Pfandbriefbank A.G.	57.963.206,15	0,12%
Ibercaja	40.860.000	0,08%
FMS Wertmanagement AöR	23.692.307,72	0,05%
Banco cooperativo español, S.A.	22.055.555,56	0,05%
Caixa de C. dels Enginyers-C.C. Ingenieros S.C.C.	18.441.438,05	0,04%
Bankinter	14.975.839,34	0,03%
Caixa Ontinyent	9.845.000	0,02%
GED JESSICA F.I.D.A.E	7.690.476,00	0,02%
Caixa Popular-Caixa Rural, S.C.C.V.	4.329.707,28	0,01%
TOTAL	48.354.896.522,12	100%

Font: Informe de Fiscalización de la Cuenta de la Administración de la Generalitat, Ejercicio 2020.
https://www.sindicom.gva.es/public/Attachment/2021/12/Informe_fiscalizacion_cuenta_Administracion_GV_2020_cas_signed.pdf

total de l'endeutament. La resta es distribueix entre Cajamar, Kutxabank, Bankinter, Ibercaja, Caixa Ontinyent i altres, amb un 4,03% del total.

Coherència de polítiques

Per altra banda, la Generalitat Valenciana té dins les seues atribucions promoure la coherència de polítiques i de promoció de l'economia social i solidària que emanen tant de l'Estatut d'Autonomia (article 19.1) com dels més recents acords polítics aposten explícitament pel desenvolupament sostenible de l'economia valenciana.¹⁰

L'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible que inspira la política valenciana, pot haver impulsat algunes bones pràctiques per augmentar el pes de les finances ètiques en el finançament de l'administració autonòmica valenciana. El mecanisme utilitzat a tal efecte és el de les clàusules socials que incorporen criteris socials a la contractació pública¹¹ que prové de la Llei 9/2017, la qual preveu la incorporació obligatòria de clàusules socials, laborals i ambientals en els plecs, que atén les distintes fases del procediment de contractació. Entre les clàusules es troben aspectes relacionats amb la discapacitat, drets laborals, la desigualtat de gènere, i els de protecció del medi ambient. Cap de les mesures té relació amb les finances. El que sí que es troba a la Llei 18/2018, de 13 de juliol, pel foment de la Responsabilitat Social, és la prohibició de treballar-hi amb qui realitza operacions financeres a paradisos fiscals.

Finalment, val a dir que la Generalitat ha impulsat en el passat, i continua fent-ho en el present, algunes bones pràctiques que els darrers anys s'han limitat a l'avançament de bestretes per subvencions, amb algunes prestacions de serveis, com el cas de les residències privades amb places públiques per les quals es contracta la gestió amb entitats financeres de la banca ètica; o amb la recaptació de tributs, els comptes operatius en centres educatius públics. Pel que fa al Confirming, es dona la paradoxa de que la Generalitat opta per entitats no ètiques perquè són les úniques que ofereixen aquest servei al 0% (el que no fan les entitats de la banca ètica). Un altre dels aspectes considerats de servei ciutadà, els caixers rurals, de la banca tampoc pot ser cobert per la banca ètica, i va quedar en mans de Caixabank.

10. Aquest inclou el Pla d'Acció per a la Transformació del Model Econòmic Valencià (2017-2027), per dur a terme un nou model productiu a la Comunitat Valenciana, alineat al seu torn amb els objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030 de l'ONU

11. la Directiva 2014/24/UE, del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública; el Reial Decret Legislatiu 3/2011, de 14 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Contractes del Sector Públic; o la més recent Llei 9/2017 de contractes del sector públic, per la qual es traslladen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell.

Taula 2: Entitats financeres per confirming amb la GVA 2020

ENTITAT FINANCERA	€	%
Caixabank	194.207.479,07	37,26%
Bankia	125.236.610,62	24,03%
Banco Santander	88.175.895,32	16,92%
Banco Sabadell	57.875.845,67	11,10%
Cajamar Caja Rural. S.C.C.	55.720.475,11	10,69%
TOTAL	521.216.305,79	100%

Font: Informe de Fiscalización de la Cuenta de la Administración de la Generalitat, Ejercicio 2020.
https://www.sindicom.gva.es/public/Attachment/2021/12/Informe_fiscalizacion_cuenta_Administracion_GV_2020_cas_signed.pdf

2.2 La presència d'entitats financeres a les universitats públiques

Les universitats públiques sovint acullen oficines d'entitats financeres als seus campus i és comú que oferisquen els seus serveis i productes a l'alumnat. Un dels rols més habituals d'aquesta relació és l'emissió del carnet universitari que serveix d'identificació per l'alumnat i el personal contractat de la Universitat (PDI i PAS). El Banco Santander és l'entitat que té més presència en les universitats públiques valencianes gràcies al seu conveni per crear la TUI (Targeta Universitària Intel·ligent)¹².

La TUI no funciona, a priori, com a targeta bancària i, per tant, no pot prestar serveis financers. Tanmateix, algunes universitats donen la possibilitat de vincular aquest carnet amb un compte bancari, com és el cas de la Universitat Miguel Hernández (UMH), on sí que es pot sol·licitar la modalitat de targeta de crèdit accedint novament a l'oficina del Banc Santander¹³. Per altra banda, a la Universitat Jaume I (UJI) es permet, a través del carnet universitari, gaudir d'avantatges amb determinats productes financers a entitats financeres com Banco Santander, Banc Sabadell i Cajamar. Tant l'alumnat, com el PDI i el PAS poden beneficiar-se d'aquestes condicions.

12. UV. Pàgina web Preguntas frecuentes: "Desde septiembre de 2016 se puede recoger el carné Alumno en las oficinas universitarias del Banco Santander. Disponible en: <https://www.uv.es/fundacion-general-alumniuv/es/alumni-uv/vull-ser-alumni-uv/faqs-preguntas-frecuentes.html>; UPV. Pàgina web Carnet UJI, Campaña de emisión de la Tarjeta Universitaria Inteligente. Disponible en: <https://www.upv.es/tui/index-es.html>; UJI. Pàgina web: Què és el carnet universitari? Disponible en: <https://www.uji.es/serveis/scp/accp/carnetUJI/comtenircarnet/quees/> (Darrera consulta: octubre 2022)

13. Universitat Miguel Hernández. Pàgina web Tarjeta Intel·ligent Universitaria. Disponible a: <https://sipt.umh.es/servicios/gestion-de-identidades/tarjeta-inteligente-universitaria/> (Darrera consulta: Octubre de 2022)

Taula 3: Entitats gestores de la Targeta Universitària Intel·ligent (TUI) a les universitats públiques valencianes

TARGETA UNIVERSITÀRIA INTEL·LIGENT (TUI)			
Universitat	Entitat Gestora	Serveis Bancaris	Beneficiaris
Universitat Jaume I (UJI)	Banco Santander	No permet prestar serveis bancaris *No obstant, a través del carnet de la UJI es permet accedir a avantatges en productes financers amb les següents entitats financeres: Banco Santander Banc Sabadell Cajamar - Estudiantat Cajamar - PAS i PDI	Estudiantat de l'UJI, PAS i PDI
Universitat de València (UV)	Banco Santander	No te servei de targeta visa	Estudiantat, PAS, PDI
Universitat Politècnica de València (UPV) (Inclou campus d'Alcoi i Gandia)	Banco Santander	No permet prestar serveis bancaris	Estudiantat, PAS, PDI
Universitat d'Alacant (UA)	Banco Santander	La TUI s'elabora pel Banco Santander, sense cap vinculació financera amb l'entitat.	Estudiantat, PAS, PDI
Universitat Miguel Hernández (UMH)	Banco Santander	Permet escollir modalitat de targeta de crèdit per lo qual cal accedir a l'oficina del Banco Santander situada al campus d'Elx o a qualsevol Centre de Gestió de Campus.	Estudiantat, PAS, PDI, serveis, becaris i visitants

Font: Elaboració pròpia a partir de les webs oficials de les universitats públiques valencianes¹⁴.

La hipotètica presència de la banca armada a les universitats públiques és problemàtica per diversos motius, especialment a universitats que, com l'UJI o la UA, compten amb càtedres orientades a impulsar la pau i la justícia des de la investigació

14. UJI. Pàgina sobre Carnet UJI, avantatges de productes financers. Disponible a: <https://www.uji.es/serveis/scp/accp/carnetUJI/aplicacions/avantatges/productesfinancers/entitatfinanceres/> (Darrera consulta: octubre 2022); UV. Pàgina sobre emissió del carnet universitari. Disponible a: <https://www.uv.es/uweb/universidad/es/estudios-postgrado/masteres-oficiales/matricula/carnet-universitario-1286044831444.html> (Darrera consulta: octubre 2022); UPV. Pàgina sobre el Carnet Universitari. Disponible a: <http://www.upv.es/contenidos/SMAT/info/720329normalc.html> (Darrera consulta: octubre 2022); UA. pàgina sobre l'emissió de la Targeta Universitària. Disponible a: <https://sa.ua.es/es/tarjeta-universitaria/> (Darrera consulta: octubre 2022); UMH. Pàgina sobre Targeta Intel·ligent Universitària. Disponible a: <https://sipt.umh.es/servicios/gestion-de-identidades/tarjeta-inteligente-universitaria/> (Darrera consulta: octubre 2022).

i l'ensenyament universitari¹⁵. Així mateix, és un fet que entra en contradicció amb la concepció de *comunitat universitària*, definida al V Pla Director de Cooperació Valenciana 2021-2024 com un “espai d'impuls del desenvolupament sostenible que subscriu plenament les Directrius de Cooperació Universitària al Desenvolupament pel període 2019-2030”¹⁶. En aquest sentit, no contribueix a “la formació d'una ciutadania socialment responsable, que reconega i es compromet amb els reptes i desafiaments d'un món global”, una de les línies d'acció preferent emmarcades en la cooperació universitària¹⁷.

Les universitats també subscriuen internament agendes de sostenibilitat, per exemple, la UV va aprovar l'any 2020 el seu segon projecte de Campus Sostenible amb mires a vetllar per la sostenibilitat de la universitat i el seu entorn¹⁸. Així mateix, tant l'UV com l'UA formen part de la Xarxa Vives d'Universitats sent part del grup de treball encarregat de l'elaboració d'un Model Estratègic d'Universitat Saludable i Sostenible. La presència de bancs que financen empreses d'armes als seus campus no sembla ser la millor manera de donar suport a un model de desenvolupament sostenible, sinó més aviat al contrari. Tampoc contribueix a la governança d'una universitat sostenible, una de les línies transversals del model esmentat¹⁹. Cal afegir a aquesta reflexió que la UPV va obtenir, l'any 2014, el títol d'Universitat pel Comerç Just,²⁰ raó per la qual potser hauria de dedicar-s'hi a la promoció i la reflexió sobre models alternatius ètics pel que fa també el consum de serveis financers, tant entre l'alumnat i el personal com en la gestió de la universitat.

2.3 Els bancs amb els quals treballen les ONG

Aquest apartat té l'objectiu de fer-nos reflexionar sobre la gestió financera de la societat civil inspirant-se en la lògica de coherència en valors i principis basats en la pau i els drets humans que defineix a bona part dels seus sectors. Per a fer aquesta tasca, hem posat el focus en l'àmbit de les ONG de la Comunitat Valenciana. Les dades presentades han estat adquirides a través de diferents fonts. S'han consultat les seues memòries d'activitats més recents (majoritàriament de 2020 a 2021 i,

15. UA. Pàgina oficial de la Càtedra de Paz y Justicia. Disponible en: <https://web.ua.es/es/catedrapazyjusticia/> (Darrera consulta: octubre 2022); UJI. Pàgina oficial de la Càtedra UNESCO de Filosofia per la Pau. Disponible en: <https://www.uji.es/institucional/estructura/catedres/cufp/> (Darrera consulta: octubre 2022)

16. GVA. V Pla Director de la Cooperació Valenciana (2021-2024), pàg. 19. Disponible a: https://cooperaciovalenciana.gva.es/documents/164015995/172383338/VPDCV-V3.3_MAUQUETACI%3%93N+FINAL+CAST.pdf/33e9607e-582b-44fe-bdde-5158bddad4fc

17. *Ibid.*

18. UV (2020). Reglament de la Comissió Sostenible. Disponible a: https://www.uv.es/uvsostenible/REGLAMENT_COMISSIO_SOSTENIBILITAT.pdf

19. Xarxa Vives d'Universitats (2019). Model d'Universitat Saludable i Sostenible, pàg 41. Disponible en: https://www.uv.es/uvsostenible/Model_USiS_XV_Annexos.pdf

20. Informe sobre el grado de cumplimiento de los requisitos para acceder al título de universidad por el comercio justo por la Universitat Politècnica de València. Disponible en: <https://www.upv.es/entidades/CCD/infoweb/ccd/info/U0677527.pdf>

excepcionalment, alguna de 2018 i 2019). Per altra banda, també s'han revisat els comptes bancaris compartits a les seues webs utilitzats per rebre col·laboracions i donacions de la ciutadania. D'aquesta manera, la informació que hem obtingut ens permet fer una aproximació a quines entitats financeres col·laboren o financen projectes de les ONG així com aquelles amb les quals gestionen les seues finances mitjançant comptes bancaris. En total hem trobat dades de 85 organitzacions membres de la CVONGD.

Finançament de les ONGD de la Comunitat Valenciana

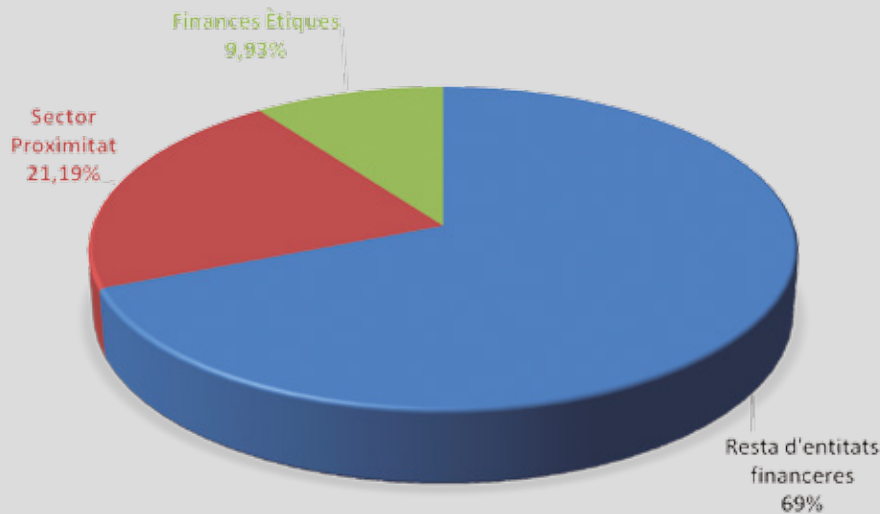
Les ONGD valencianes treballen majoritàriament amb els bancs tradicionals, és a dir, que ni són ètics ni del sector cooperativista o de proximitat. Per tant, podem dir que no es troba una gran diferència amb la resta de la societat. Però és cert que vist des d'un altre prisma, podem ressaltar que el 31% dels bancs utilitzats per les ONGD valencianes, una xifra gens menyspreable, no són els que inverteixen més en armes. Però aquesta xifra és alta perquè el 21% es refereix al sector cooperativista o també denominat, de proximitat, però no ètic. Quedant el 10% del total d'entitats del sector social valencià per les entitats exclusivament ètiques.

L'entitat financera amb la qual més col·laboren les ONGD valencianes és Caixabank (46%), seguida de Caixa Popular (28%). No és, tanmateix, l'única cooperativa de crèdit amb la qual opera aquest sector. En la nostra recerca hem trobat col·laboracions o gestió bancària amb 8 cooperatives de crèdit (Caixa Popular, Cajamar, Laboral Kutxa, Caja Rural Central, Caixa d'Enginyers, Ruralnostra, Caja Rural de Aragón y Caja de Benicarló) i 1 caixa d'estalvis (Colonya - Caixa Pollensa). Destaquen Caixabank i Caixa Popular per les seues convocatòries a les quals acudeixen moltes organitzacions cercant finançament per projectes concrets.

Caixabank, mitjançant els programes de la Fundació La Caixa, finança a l'any més de 32 milions d'euros destinats a projectes d'acció social a la Comunitat Valenciana. Aquesta dotació econòmica s'emmarca en la col·laboració en matèria social, educativa i cultural entre la Generalitat Valenciana i la Fundació La Caixa, mitjançant un conveni anual²¹. Entre les entitats que hem analitzat, algunes compten amb finançament emmarcat en el Programa Caixa *Proinfancia*, amb projectes relacionats amb la igualtat de gènere o amb la promoció de la salut. Per altra banda, la Fundació

21. Fundació la Caixa. Nota de Premsa: La Fundación "la Caixa" eleva a 33 millones su presupuesto para acción social en la Comunitat Valenciana en 2022. Disponible a: <https://prensa.fundacionlacaixa.org/wp-content/uploads/2022/06/NdP-Convenio-Marco-Comunitat-Valenciana-Fundacion-la-Caixa.pdf>

Gràfic 2. Tipus d'entitats financeres amb les quals operen les ONGD

Font: Elaboració pròpia

La Caixa, també disposa de una convocatòria de cooperació internacional²², en el marc de la qual també hem trobat projectes finançats.

Caixa Popular disposa de diverses ajudes destinades a projectes locals. Podem destacar els 20.000€ destinats a projectes interassociatius, una iniciativa impulsada junt amb la Fundació Horta Sud i el Grupo Ugarte²³. També recolza financerament (15.000€) una convocatòria de subvencions publicada junt amb la CVONGD per la realització de projectes d'Educació per al Desenvolupament i Sensibilització, de la qual, més de 10 ONGD de la Comunitat Valenciana s'hi han beneficiat en els darrers 2 anys²⁴. També compta amb ajudes per la igualtat de gènere i pel foment de l'economia verda. En total, destina al voltant de 91.000€ a iniciatives socials, íntimament condicionades per l'arrelament al territori.

Per altra banda, també podem observar un volum important d'entitats col·laboradores amb la Fundació Mutua Madrileña. Aquesta fundació publica una convocatòria anual d'ajudes, amb una dotació de 1.000.000 d'euros, a projectes d'acció social destinada

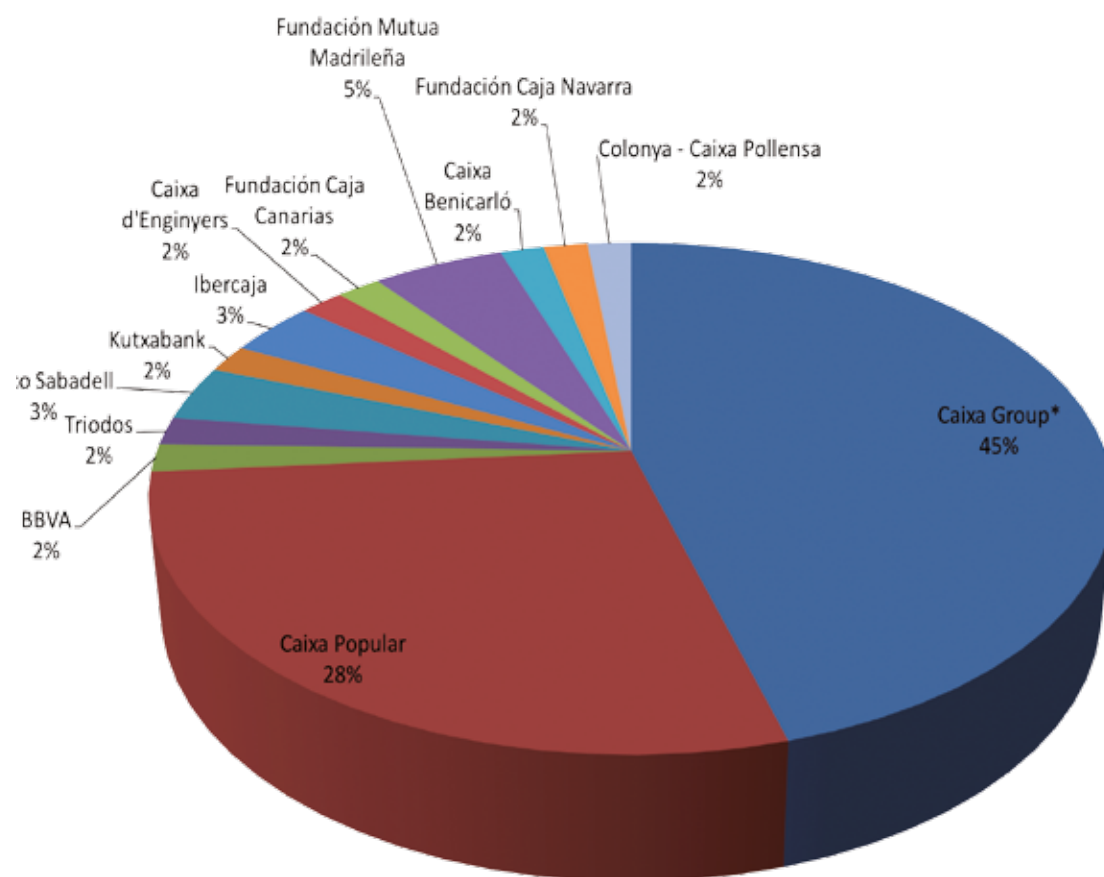
22. Fundació la Caixa. Convocatòries Cooperació Internacional 2022. Disponible a: <https://fundacionlacaixa.org/es/convocatorias-sociales-cooperacion-internacional>

23. Caixa Popular. Pàgina principal sobre convocatòries i premis. Disponible a: <https://www.caixapopular.es/es/convocatories-premis> (Darrera visita: novembre de 2022)

24. CVONGD, resolució de la Convocatòria 2021 de subvencions para la realización de proyectos de Educación para el Desarrollo y Sensibilización. Disponible en: <https://www.cvongd.org/es/convocatorias/detalle/coordinadora-valenciana-deeongd-caixa-popular-resolucion-de-la-convocatoria-2021-de-subvencione-para-la-realizacion-de-proyectos-de-educacion-para-el-desarrollo-y-sensibilizacion/> (Darrera visita: novembre de 2022); CVONGD, resolució de la Convocatòria 2020 de subvenciones para la realización de proyectos de Educación para el Desarrollo y Sensibilización. Disponible en: <https://www.cvongd.org/es/noticias/noticias-de-la-cooperacion/resolucion-de-la-convocatoria-2020-de-subvenciones-a-proyectos-de-educacion-para-el-desarrollo-y-sensibilizacion-de-caixa-popular/> (Darrera visita: novembre de 2022)

per a associacions sense ànim de lucre en la qual compta amb diferents categories: cooperació al desenvolupament; violència de gènere; ajuda a la infància; integració laboral de joves en risc d'exclusió; discapacitat. Algunes ONG valencianes han rebut fons en el marc d'aquesta convocatòria, per exemple en el marc de la categoria de cooperació al desenvolupament.

Gràfic 3. Entitats financeres de projectes/col·laboradores d'ONGD valencianes

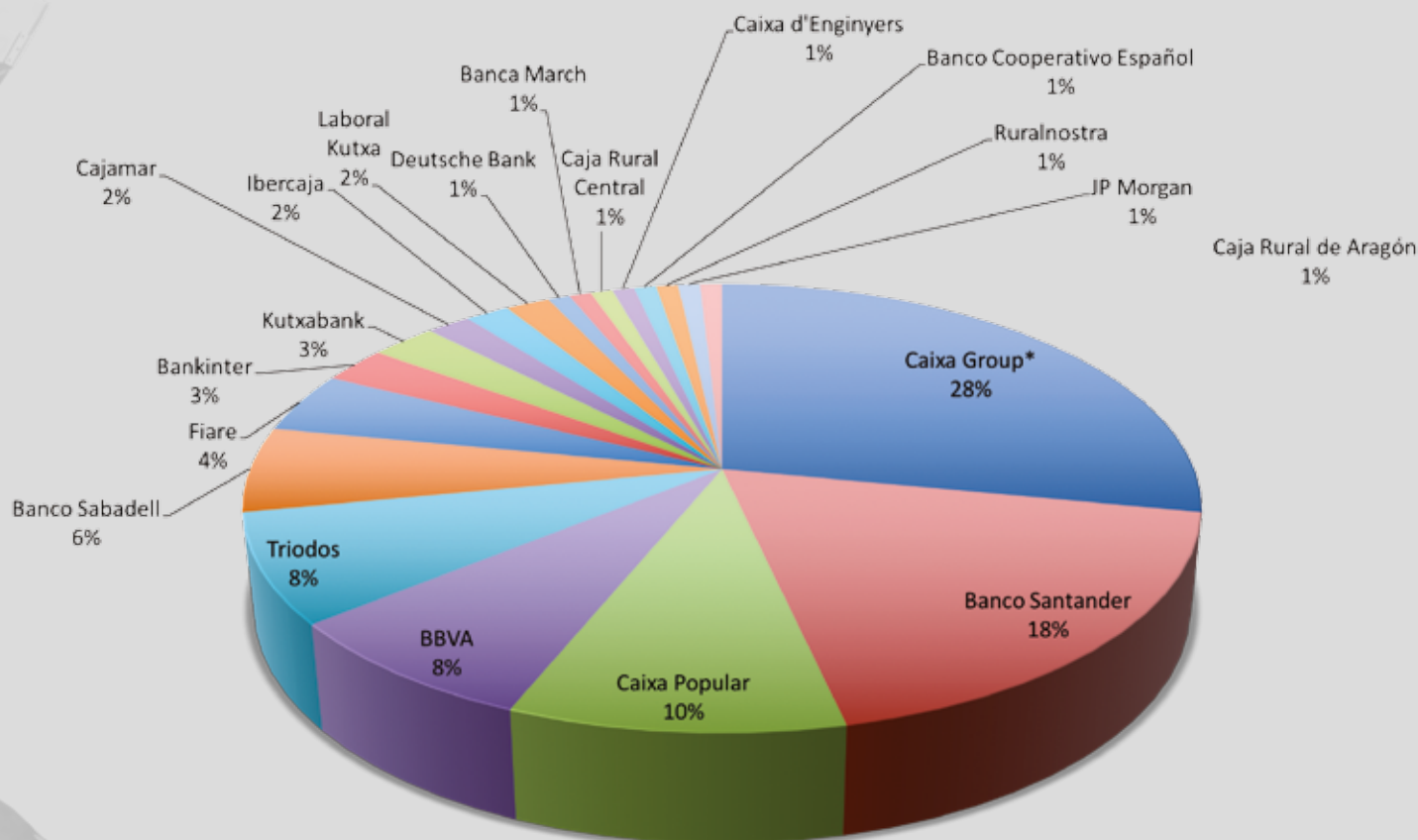
Font: Elaboració pròpia

Com hem avançat, les ONGD tenen oberts comptes bancaris a diverses entitats²⁵ financeres, sent de nou la més utilitzada Caixabank (28%), qui en conjunt amb els 4 grans bancs apleguen al 60% (Banco Santander, 18%; BBVA 8% i Banc Sabadell

25. Mutua Madrileña. Convocatorias Anuales de Ayudas a Proyectos Sociales anteriores. Disponible en: <https://www.fundacionmutua.es/accion-social/ayudas-proyectos-sociales/convocatoria-anterior/> (Darrera visita: novembre de 2022)

6%), quedant en tercer lloc Caixa Popular (10%). Són xifres que s'apropen més a les d'implantació territorial amb sucursals dels bancs, de l'apartat 1, el què molt probablement està relacionat amb l'estratègia de moltes de les ONGD d'aconseguir donacions a través d'aquests bancs.

Gràfic 4. Entitats financeres on les ONGD valencianes tenen compte bancari

Font: Elaboració pròpia.

Pel que fa a la banca ètica, l'entitat amb més presència a les ONGD valencianes és Triodos Bank. La majoria de les entitats financeres que escullen aquest banc ho fan per gestionar els seus comptes bancaris tot i que, en algun cas també hi col·labora com a finançadora de projectes. Fiare, la principal entitat de la Banca Ètica, que manté una política de vigilància activa per no finançar activitats econòmiques no ètiques amb especial atenció a les del sector armamentístic, és el banc de tan sols 4 ONGD, que hi tenen comptes bancaris.

2.4 La petjada en armes de la societat valenciana

L'única informació que pot mostrar algunes dades sobre el comportament del consumidor en relació el finançament de les empreses d'armes i l'elecció del seu banc és una eina web de consulta i de conscienciació sobre els vincles entre les entitats financeres i la indústria armamentista desenvolupada per SETEM CV i Fundació Novessendes, *La teua petjada en armes*.²⁶ El llançament de l'aplicació web va donar-se el dia 4 de febrer de 2021. Des d'aleshores, l'eina ha rebut més de 26.620 visites. L'apartat de finances ètiques compta amb 212 visites i el d'accions per la mobilització social contra la *banca armada* més de 207.

Amb aquesta informació tractarem d'aproximar-nos, assumint les limitacions que això suposa per la recerca, a la realitat que pot haver-hi a la ciutadania de la Comunitat Valenciana amb relació a la Banca Armada. És a dir, malgrat que les dades recollides per l'aplicació no són una representació científica sobre els hàbits de consum financer de la ciutadania, perquè no és una eina dissenyada per recollir dades de manera precisa, sinó per mobilitzar i sensibilitzar sobre la banca armada, tanmateix, la participació de les persones usuàries podem interpretar-la en aquest estudi com a línia orientativa sobre les tendències del consum de serveis financers i, sobretot, com a mostra de d'interés i preocupació de la ciutadania sobre la gestió que fan les entitats financeres dels seus diners. Aquesta aplicació es construeix a partir d'un estudi del Centre Delàs (2020) i es nodreix de la seua base de dades de la Banca Armada.

A continuació, recordant les limitacions d'aquesta informació, presentem els principals resultats de la utilització de l'eina *La teua petjada en armes*, tenint en compte els registres de les usuàries com a particulars i com a persones jurídiques (incloent-hi entitats sense ànim de lucre, empresa privada, administració pública). Amb les dades disponibles, sabem que al voltant de 16.000 usuàries particulars han entrat a calcular la seua petjada en armes. Les entitats financeres més consultades són Caixabank, ING Group i BBVA amb més de 3.000 visites cadascuna. A continuació, les segueix el Banc Santander, amb més de 2.500 visites. Una mica per sota, amb més de 1.000 visites, trobem a Bankia, Banc Sabadell, Triodos Bank i Caixa d'Enginyers. En relació al sector de les cooperatives de crèdit, s'han realitzat unes 5.464 visites a les més de 60 caixes rurals i altres cooperatives de crèdit incloses a la web. D'aquestes visites, més del 20% han anat destinades a entitats financeres de la Comunitat Valenciana.

26. <https://petjada-en-armes.setemcv.org> i en www.bancaarmada.org

Les entitats sense ànim de lucre presenten especial interès per calcular la petjada en armes del BBVA, del Banco Santander i, a continuació, de Caixabank. Triodosbank i Fiare reuneixen, entre les dues 28 visites i, pel que fa al sector de proximitat, el 30% del càlcul de la petjada de les entitats sense ànim de lucre ha consultat cooperatives de crèdit i caixes rurals.

El gruix de les empreses privades que han calculat la petjada en armes ho ha fet per consultar les inversions de Caixabank, BBVA, Banco Santander i Banc Sabadell. Pel que fa les finances ètiques, 8 d'elles han calculat la petjada de Triodos Bank i 2 la de Fiare. Així mateix, el 30% de les recerques d'aquest col·lectiu s'ha centrat en entitats del sector de proximitat.

Per últim, les institucions públiques han tingut una participació més baixa. Tanmateix, podem dir que de les 19 visites, 6 d'elles es destinen a calcular la petjada en armes de Caixabank i del Banc Santander. Només 3 estan destinades a alguna caixa rural o cooperativa de crèdit i cap a una entitat de finances ètiques.

En quant a les dades geogràfiques podem dir que més de 12.000 de les usuàries de la Petjada en Armes es concentren a l'estat espanyol i que el 30% d'aquestes pertany a la Comunitat Valenciana, on es reuneixen més de 1.500 usuàries des que va publicar-se l'aplicació.

Taula 4. Dades desglossades de l'app Petjada en armes fins octubre de 2022

Entitat financera	Particulars	Entitats sense ànim de lucre	Empreses privades	Institucions públiques
Caixabank	3753	36	46	3
ING Group	3640	21	20	0
BBVA	3095	52	36	1
Santander	2584	48	34	3
Triodos Bank	1500	17	8	0
Sabadell	1428	14	28	2
Bankia	1225	11	12	1
Caixa d'Enginyers	1045	9	10	0
Bankinter	999	10	16	2
Kutxabank	983	5	5	0
Caja Rural	877	12	11	0
Abanca	849	5	8	1
Laboral Kutxa	637	6	7	0
N26	544	0	7	0
Ibercaja	528	3	5	1
Cajamar	450	7	5	0
Unicaja Banco	422	5	2	0
Liberbank Group	371	1	2	1
Fiare	353	11	2	0
Banco Mediolanum	312	3	3	0
Caixa Popular	310	9	8	0
Banca March	150	3	5	0
Coop 57	234	2	2	0
ICO	134	1	4	0
Renta 4 Banco	110	1	0	0
Acciona	103	1	3	0
Mutua Madrileña	168	1	1	1
Caixa Ontinyent	167	4	2	0
Banco Cooperativo Español	58	1	3	0
Banco de Crédito Social Cooperativo (Filial de Cajamar)	44	1	2	0
Altres caixes rurals valencianes	694	36	28	2
Altres caixes rurals de l'estat	1155	28	37	1
Total:	30742	383	378	19

3. La responsabilitat social corporativa i l'armament a les entitats financeres valencianes

L'objectiu d'aquest capítol és analitzar les polítiques de RSE, de les entitats financeres que estan més arrelades a la Comunitat Valenciana. Per això, hem analitzat una mostra de 42 entitats financeres tenint en compte: (1) aquelles que tenen seu al territori (Caixabank, Banc Sabadell i Mediolanum, així com les caixes rurals i cooperatives de crèdit de la Comunitat Valenciana). D'aquestes hem exclòs Wealthbank Private donat que no s'hi han pogut trobar dades. (2) Les que tenen un major nombre d'oficines (BBVA, Banco Santander, Deutsche Bank, Bankinter, Ibercaja i Kutxabank). (3) Les dues entitats de finances ètiques que operen en el territori valencià les quals disposen d'oficina o delegació territorial: Triodos Bank i Fiare Banca Ètica.

Pel que fa les polítiques de RSE pararem particular atenció als criteris que es refereixen al finançament de la indústria armamentista. Per a desenvolupar aquesta tasca, dedicarem un primer apartat a observar, en general els compromisos que les entitats de crèdit tradicionals han adquirit mitjançant les seues normatives internes. A continuació, en un segon apartat posarem la mirada en la RSE i el finançament d'armes a les entitats de proximitat valencianes i la banca ètica.

3.1 RSE bancària i l'exclusió de la indústria armamentista a la Comunitat Valenciana.

Una bona part de les entitats financeres tenen en major o menor mesura algun tipus de criteri o normativa en relació al finançament de la indústria armamentista. Particularment hem consultat documents que conformen les seues polítiques de Responsabilitat Social Empresarial (RSE) tals com codis ètics, polítiques de sostenibilitat, polítiques sectorials, informes d'avaluació no financera i informes de gestió de riscos ASG (és a dir, basats en criteris *ambientals, socials i de governança*).

Cal destacar la falta d'homogeneïtat entre les polítiques de les diferents entitats a l'hora d'identificar elements de risc dins de la indústria armamentista. En aquest sentit, hi ha entitats que es refereixen a “armes controvertides” o “armes de destrucció massiva” enlloc d'especificar l'exclusió de determinat tipus d'armament com les mines antipersona, les bombes de dispersió, les armes nuclears, les armes biològiques o químiques.

Taula 5: Polítiques RSE i armes a les entitats financeres que operen a la Comunitat Valenciana

	Banco Santander	BBVA	Caixabank	Banc Sabadell	Banco Mediolanum	Deutsche Bank	Bankinter	Ibercaja	Kutxabank	Ruralvia-Grup Caja Rural				Altres entitats del grup ^a	Grup Cooperatiu Cajamar (BCC-Grupo Cajamar entitat principal del grup) ^b	Caja de ahorros y monte de iedad d'Ontinyent	Triodos Bank	Fiare Banca Ètica
									Caixa Popular	Ruralnostra	Caja Nuestra Señora de la	Caja Rural de San José						
Producció i venda d'armes i serveis relacionats amb elles																		
No finança la fabricació d'armes																		
Mines antipersones																		
Municions de dispersió																		
Armes químiques																		
Armes biològiques																		
Armes nuclears																		
Munició de fòsfor blanc																		
Munició d'urani empobrit																		
Sistemes d'armes integrals																		
Armes controvertides																		
Armes de destrucció massiva					s/D ^c								s/D ^c		s/D ^c			
Empreses involucrades en la producció o comercialització d'armes nuclears o components d'armes nuclears en països no signants o que incompleixen el Tractat de No Proliferació																		
Països que no hagen ratificat els principals instruments jurídics de l'Organització de les Nacions Unides (ONU) sobre Drets Humans																		
Fabricadores d'armes d'assalt militar per a ús civil																		
Empreses que no estan en possessió de la llicència d'exportació pertinent																		
Països que hagen sigut inclosos en la llista de països o territoris no cooperants en la prevenció del blanqueig de capitals identificats pel Grup d'Acció Financera Internacional (GAFI)																		

Continua en pàgina següent ☺

	Banco Santander	BBVA	Caixabank	Banc Sabadell	Banco Mediolanum	Deutsche Bank	Bankinter	Ibercaja	Kutxabank	Ruralvia-Grup Caja Rural					Grup Cooperatiu Cajamar (BCC-Grupo Cajamar entitat principal del grup). ^b	Caja de ahorros y monte de iedad d'Ortínyent	Triodos Bank	Fiare Banca Ètica		
									Caixa Popular	Ruralnostra	Caja Nuestra Señora de la	Caja Rural de San José	Altres entitats del grup. ^a							
Empreses que venen armament a països o grups subjectes a embargament d'armes de la ONU, la UE, o els EEUU					S/D ^c									S/D ^c	S/D ^c					
Si els béns són susceptibles de posar en risc la seguretat, la pau, la defensa i l'estabilitat dels països; provocar o agreujar conflictes armats o incrementar tensions existents en el país de destinació final o hi ha alt risc de vulneració de drets humans																				
Operacions de comerç amb intermediaris																				
Operacions en les quals l'usuari final no siga organisme públic, empreses de capital públic majoritari																				
Si existeixen motius seriosos per a creure que el producte pot desviar-se del seu destí.																				
Si el producte finançat podria ser utilitzat per a agredir a un altre país o imposar per la força una reivindicació territorial, tot això, tenint en compte l'actitud del país respecte al terrorisme, la naturalesa de les seues aliances i el respecte al dret internacional.																				
Empreses de seguretat privada																				
Llista d'exclusió d'empreses fabricants d'armament																				

^a. Resta de Caixes del Grup Caja Rural Caixa Rural de L'Alcúdia; Caixa Rural les coves de Vinroma; Caixa Rural Vinaròs S. COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural de Albal COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural Nuestra Señora de la Esperanza de Onda; Caja Rural San Jose de Almassora, S. COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural San Jose de Almassora, S. COOP. DE CREDITO V.; Caixa Rural Benicarló; Caixa Rural La Vall de San Isidro

^b. Resta d'entitats del Grup Cajamar: Caixa Rural Altea; Caixa Rural de Callosa d'en Sarria; Caixa Rural de Turis; Caixa Rural Sant Josep de Vilavella, S. COOP. DE CREDITO V.; Caixa Rural Sant Vicent Ferrer de la Vall d'Uixó, COOP. DE CREDIT V.; Caixa Rural Torrent COOPERATIVA DE CREDIT VALENCIANA; Caja De Crédito de Petrel, CAJA RURAL, COOPERATIVA DE CREDITO VALENCIANA; Caja Rural Católico Agraria Vila-real; Caja Rural d'Alginet; Caja Rural De Cheste; Caja Rural del Villar; Caja Rural La Junquera de Chilches, S. COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural San Isidro de Vilafamés, S. COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural San Jaime de Alquerías del Niño Perdido, S. COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural San José de Burriana, S. COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural San José de Nules S. COOP. DE CREDITO V.; Caja Rural San Roque de Almenara, S. COOP. DE CREDITO V.

^c. Es refereix a aquelles polítiques de RSE en les quals no s'han trobat dades, limitacions o mesures respecte als riscos relatius al finançament de la indústria armamentista.

Els resultats agregats mostren que la majoria de les entitats analitzades mostren preocupació per les inversions en armament no convencional²⁷ essent més de la meitat les que exclouen algun tipus d'armament no convencional de les seues inversions. Quasi el 20% de les polítiques analitzades exclouen de manera explícita les inversions en armes nuclears, bombes de dispersió, mines antipersonal, armes biològiques i armes químiques.

Pel que fa els criteris relacionats amb la situació dels països receptors d'armes trobem polítiques més variades. Banco Santander, BBVA i Caixabank estableixen que no operaran amb empreses involucrades en la producció o comercialització d'armes nuclears i els seus components a països que no són part de tractats de no proliferació d'armes o que l'incomplixen. També es comprometen a avaluar els riscos derivats de projectes que puguin destinar armament a països sancionats per L'ONU o la UE per violacions de drets humans, o a països que no hagin ratificat els principals instruments jurídics de protecció dels drets humans de L'ONU. En aquesta línia, Bankinter, també afirma que evitarà el finançament dels productes que s'utilitzin per cometre crims de dret internacional, com ara agressions i ocupacions a altres països.

Per altra banda, hi ha entitats que inclouen excepcions a les seues pròpies restriccions. En aquest sentit, Caixabank deixa la porta oberta a que es puguin proporcionar serveis financers a empreses fabricants d'armament nuclear que estiguen domiciliades a països que hagin ratificat el Tractat de No Proliferació d'Armes Nuclears, sempre que aquestes realitzin activitats addicionals a l'armament nuclear i no estiguen relacionades amb cap altre tipus d'armament controvertit. Més enllà, també declara el seu reconeixement del dret dels països a defensar-se i protegir a la seua ciutadania, per la qual cosa sosté la possibilitat de mantenir relacions comercials amb aquelles empreses relacionades amb el sector de defensa quan aquesta activitat consisteixi amb estratègies nacionals de seguretat i legítima defensa²⁸.

Així mateix, també Deutsche Bank parla d'evitar exportacions d'armes a països on podria posar-se en risc la seua estabilitat, provocar o agreujar conflictes armats o on hi hagi un alt risc de vulneració de drets humans. Aquesta entitat, també compta amb "requisits reforçats de diligència deguda" que contempen el no finançament d'empreses de seguretat militar privada, les armes de foc automàtiques i semi automàtiques d'ús civil i les armes de foc²⁹.

27. Armament no convencional inclou les armes de destrucció massiva i altres subjectes d'alguna restricció o prohibició del seu ús, fabricació i emmagatzematge.

28. Caixabank (Març, 2022), Principios de actuación de la política corporativa de gestión de riesgos de sostenibilidad/ASG, pàg. 26 i 27. Disponible a: https://www.caixabank.com/deployedfiles/caixabank_com/Estaticos/PDFs/Sostenibilidad/Principios-Gestion-Riesgos-ASG.pdf

29. Deutsche Bank (2021), Non-financial report 2021, pàg. 45. Disponible a: https://agm.db.com/files/documents/2022/Non_Financial_Report_2021.pdf

Una altra eina que utilitzen alguns bancs és la de crear llistes d'exclusió d'empreses que es dediquen a la fabricació d'armament. Deutsche Bank, disposa d'una llista com aquesta que es refereix particularment a empreses fabricants d'armament nuclear. Tanmateix, no es tracta d'un llistat públic i tot i així, s'han trobat inversions en la indústria d'armament nuclear per part d'aquesta entitat³⁰. BBVA, també compta amb una llista d'exclusió, però tampoc és pública. D'aquesta entitat també s'han trobat dades de finançament d'empreses fabricants d'armes nuclears³¹. Banco Santander també disposa d'una llista de companyies del sector de defensa vinculades amb la fabricació d'armament controvertit i que publica periòdicament³², però també s'hi han trobat dades d'armament controvertit en les seues activitats.

Un altre cas que volem destacar és el del Banc Mediolanum. El seu Codi Ètic del qual estableix polítiques relacionades amb la seguretat i els drets laborals, amb el medi ambient i amb l'anti-corrupció³³. Així mateix, també té en compte la integració de factors de sostenibilitat durant el procés d'inversió mitjançant la implementació de criteris ASG tenint en compte aspectes com la petjada de carboni de les empreses, les relacions laborals, els controls de governança, entre d'altres. Tanmateix, no té polítiques sobre a la seua vinculació amb la indústria armamentista ni exclou cap aspecte relacionat amb el sector en el marc de les seues operacions.

Per últim, val a dir que totes les entitats bancàries tenen les seues pròpies Inversions Socialment Responsables (ISR) d'on aparentment exclouen activitats controvertides des d'un punt de vista ètic com ara l'armamentista. Segons l'informe anual de Spansif, a nivell estatal, els actius ASG o sostenibles sumaven 228.551 milions d'euros al 2020.³⁴ L'informe també assenyala que la temàtica més evitada dels fons ISR durant l'any 2020 van ser les bombes de dispersió i les mines antipersona (79%) i les armes de destrucció massiva (67%). En canvi, els ISR que afirmen excloure qualsevol tipus d'activitat relacionada amb la producció i comerç d'armes es redueix al 21%, que és un 3% menys respecte a l'any 2019³⁵. Resulta interessant que l'informe afirma literalment el següent:

Si se procede al análisis diferenciando por el origen de la entidad, las organizaciones nacionales excluyen en menor porcentaje las armas de destrucción masiva y las bombas de racimo que las internacionales. Sin embargo, excluyen en mayor medida

30. PAX i ICAN (2022), Rejecting Risk 101 weapons against nuclear weapons, pàg. 104. Web: Don't Bank on the Bomb. Disponible a: <https://www.dontbankonthebomb.com/wp-content/uploads/2022/01/RejectingRisk-web.pdf>

31. *Ibid.*, pàg 97.

32. Banco Santander (2022), Política Global de Sostenibilidad, pàg. 8. Disponible a: <https://www.santanderassetmanagement.com/es/content/view/2886/file/2022.03%20SAM%20Holding%20-%20Pol%C3%ADtica%20Global%20de%20Sostenibilidad%20ES.pdf>

33. Banc Mediolanum (2019). Codi Ètic, pàg. 16-25. Disponible a: <https://www.bancomediolanum.es/es-ES/pdf/CodigoEtico.pdf>

34. Spansif (2021). Estudio 2021: La inversión sostenible y responsable en España, pàg. 15.

35. *Ibid.*, pàg. 44

las inversiones en cualquier tipo de actividad relacionada con la producción y comercialización de armas.³⁶

No sembla desbaratat pensar què potser el fet de que a l'Estat espanyol hi haja una tendència molt més pronunciada a prohibir o limitar les inversions en armes en la seua totalitat, i no amb armes concretes, es degui a l'existència a Espanya de la campanya que motiva aquest informe, que de manera específica i durant més de 15 anys ve denunciant i sensibilitzant sobre la manca d'ètica i la irresponsabilitat envers la seguretat i la pau mundials de finançar empreses d'armes, independentment del tipus d'arma que fabriquen.

3.2 La RSE i el finançament d'armes a les cooperatives de crèdit valencianes i la banca ètica

Pel que fa les cooperatives de crèdit de la Comunitat Valenciana cal destacar, en primer lloc, que bona part d'elles formen part de grups bancaris: Ruralvia-Grup Caja Rural o Grup Cajamar, i sovint, no disposen de polítiques de RSE per separat sinó que, normalment, es remeten a la política o a les directrius de sostenibilitat general del grup.

Tanmateix, trobem algunes excepcions: Caixa Popular, Caja Rural Nuestra Señora de la Esperanza de Onda, Caja Rural San Jose De Alcora, Ruralnostra, que pertanyen al Grup Caja Rural, tenen polítiques d'inversió pròpies i més restrictives que les del grup.

En aquest sentit, Grup Caja Rural, no fa al·lusió a criteris d'exclusió de la indústria armamentista més enllà dels seus fons d'inversió sostenibles, dels quals exclou la inversió en valors d'emissors que atempten contra els drets fonamentals, fabriquen armament, destrueixen el medi o que no facen una defensa de la salut pública³⁷.

Caixa Popular, fa una exclusió generalitzada del sector armamentista, així com d'activitats que atemptin contra la dignitat humana a tota la seua activitat³⁸. Per tal de complir amb la seua política de RSE en matèria d'armament compta amb diversos mecanismes, com ara investigar a què es dediquen les empreses que sol·liciten

36. *Ibid.*, pàg. 44

37. Grupo Caja Rural. Pàgina de GESCOOPERATIVO, Gestora de Fons d'Inversió de Caja Rural. Disponible a: https://www.gescooperativo.es/es/gama-fondos-sostenibles?utm_campaign=sostenibles&utm_medium=web&utm_source=bce-portada-detalleproducto-fondos (Darrera consulta: setembre 2022).

38. Caixa Popular. Código Ético, pàg. 22. Disponible a: https://www.caixapopular.es/sites/default/files/gobierno%20corporativo/politicas/caixa_codigo_etico_online_castellano.pdf

finançament o obrir-ne un compte a l'entitat, comprovant seus estatuts, les seues estructures de constitució i la seua activitat al CNAE. Des del departament de compliment normatiu es demana autorització per seguir amb l'operació i si es tracta d'una empresa del sector d'armament, no s'obre el compte³⁹. També ens fa saber que Caixa Popular, així com la resta d'entitats del grup tenen independència entre elles pel que fa les seues decisions de finançament i compta amb el seu propi Comitè de Riscos. Aquesta independència es manté a tota la seua activitat amb l'excepció de la comercialització d'assegurances, la qual depèn de RGA⁴⁰. Com a grup, no obstant, no tenen una política global en matèria de responsabilitat i d'armament⁴¹.

Les altres tres caixes del Grup Caja Rural esmentades (Caja Rural Nuestra Señora de la Esperanza de Onda, Caja Rural San Jose De Alcora, Ruralnostra) tenen una Política d'Integració dels Riscos de Sostenibilitat en l'assessorament d'inversions segons la qual, se seleccionaran preferentment emissors que no pertanyen a sectors conflictius tals com l'armamentista, excloent d'aquests les empreses que fabriquen armament controvertit⁴².

El Grup Cajamar, compta amb una política general de sostenibilitat que estableix l'objectiu de "Propiciar la inclusió de criteris valoratius (criteris positius) d'inversió promovent l'economia social, el desenvolupament local sostenible i el recolzament als sistemes productius locals, per una banda i, per l'altra, reforçar la seua estratègia de vinculacions no desitjades (criteris negatius)." Així, des de 2019, manté una política d'exclusió que s'aplica a tota la seua activitat més enllà dels productes ISR. Per tant, el mateix esquema d'exclusions que ja implementaven als fons d'inversió ISR, s'estén a tota la resta d'inversions del grup⁴³. Aquests criteris inclouen l'exclusió del finançament d'armament controvertit.

En últim terme Caixa Ontinyent, La darrera caixa d'estalvis que queda a la Comunitat Valenciana, compta amb una política de sostenibilitat i gestió ambiental bastant exhaustiva en el que es refereix a l'eficiència energètica, el reciclatge de residus i el foment de l'economia circular, la minimització de l'impacte ambiental de les

39. Entrevista amb responsable del departament de RSE de Caixa Popular, del dia 10 d'octubre de 2022.

40. El qual va aparèixer relacionat amb la indústria armamentística a l'Informe 45 del Centre Delàs: Asseguradores i Fons de Pensions que financen empreses d'armes. Actualització de la Banca Armada a Espanya 2020

41. *Ibid.*

42. Ruralnostra (2021), Política de Integración de los Riesgos de Sostenibilidad en el asesoramiento de inversiones, pàg. 1. Disponible a: <https://www.ruralnostra.com/sites/default/files/politica-de-integracion-de-los-riesgos-de-sostenibilidad-en-el-asesoramiento-de-inversiones.pdf>

43. Grupo Cajamar. Boletín Informativo para los Socios del Grupo Cajamar, <https://socios.grupocajamar.com/inversion-socialmente-responsablelas-vinculaciones-no-deseadas-del-grupo-cooperativo-cajamar-una-expresion-mas-de-nuestro-sistema-etico-de-gestion/>

seues inversions així com la lluita contra el canvi climàtic⁴⁴. Tanmateix, no inclou referències a la indústria armamentista.

Finalment, observem que les polítiques adoptades per les dues entitats de finances ètiques (Triodos Bank i Fiare), fan una exclusió generalitzada de les inversions en el sector armamentista. Triodos exclou de la seua inversió qualsevol activitat relacionada amb la venda i producció d'armament, tant convencional com no convencional. També val a dir, que les exclusions assenyalades per Triodos es refereixen a organitzacions o empreses que participin en més d'un 5% de la seua activitat en algunes indústries determinades⁴⁵. Fiare, és més restrictiu donat el seu model d'entitat. No ho és tant en la seua narrativa, sinó en el seu funcionament. Fiare compta amb un sistema de doble avaluació que inclou un anàlisi econòmic (fet, en primera instància, pel departament de riscos econòmics de la cooperativa) i un anàlisi socioambiental. Aquesta darrera avaluació és la que marca la diferència respecte d'altres bancs donat que, a més de ser determinant a l'hora d'aprovar operacions financeres, la duen a terme les persones sòcies del territori on pertany l'entitat que vol treballar amb Fiare. D'aquesta manera, són les pròpies sòcies les que decideixen, en base a criteris socioambientals i econòmics, i amb una clara perspectiva local, si una entitat rebrà finançament o operarà amb Fiare⁴⁶.

4. La banca armada a la Comunitat Valenciana

4.1. Rànquing de la banca armada 2022

A continuació afegim el rànquing de la banca armada actualitzat amb les dades disponibles en el moment d'elaboració del present estudi, per identificar els bancs i caixes que han pogut aparèixer al llarg dels capítols anteriors. D'aquesta manera podrem assenyalat quines entitats financeres amb presència a la Comunitat Valenciana financen empreses d'armes i poden ser causa d'incoherències a l'administració pública, a la societat civil i a la població valenciana en general. Per a l'elaboració del present rànquing de la Banca Armada espanyola s'han utilitzat dades recopilades a la Base de dades del Centre Delàs sobre el finançament de les armes.

44. Caixa Ontinyent (2020), Política de Sostenibilidad y Gestión Ambiental de Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Ontinyent. Disponible a: <file:///Users/mariafrailemoreno/Downloads/P%C2%AA Sostenibilidad%20aprobada%203-12-2020.doc.pdf>

45. Triodos Bank. Pàgina sobre criteris de finançament. Disponible a: <https://www.triodos.es/es/criterios-financiacion>. Darrera consulta: 6 d'octubre de 2022.

46. Enrique Asensi, coordinador del GIT de Fiare Banca Ètica a la Comunitat Valenciana i vice referent de la zona mediterrània de Fiare Banca Ètica, entrevistat el dia 13 d'octubre de 2022.

L'actualització del rànquing de la banca armada habitual incorpora dades de fins 68 entitats financeres que tenen una presència rellevant a l'Estat espanyol que financen empreses d'armes. D'aquestes, tanmateix, hi ha de diverses característiques, tal i com es pot veure a les següents dues taules. Algunes entitats són públiques (SEPI, ICO i BEI), altres són grans corporacions bancàries espanyoles amb presència internacional, com BBVA, Santander, Caixabank i Sabadell, que apleguen a xifres altes de finançament d'armes d'empreses productores d'arreu el món. Apareixen al rànquing noms de banc amb implantació comercial, dels quals en són clients tant la població valenciana, com espanyola: Banca March, Bankinter, Unicaja, Ibercaja, Caja Rural, Abanca, Liberbank, Laboral Kutxa, Deutsche Bank, Barclays, ING Direct, i algunes asseguradores com Mutua Madrileña. Allianz i Axa. A més d'altres grans bancs nord-americans i d'altres parts del món que solen aparèixer als rànquings de Banca Armada, hi ha d'altres també controvertits, com BlackRock, i entitats més menudes d'Espanya centrades sobretot en la banca d'inversió.⁴⁷

47. Darrera data de consulta: 01/11/2022. En el present rànquing es mostra el volum de finançament e inversions durant el període 2015-2021 de 40 institucions financeres amb seu a Espanya que conformen la Banca Armada Espanyola. La informació relativa a 25 empreses productores, entre les que trobem noms com Airbus, Boeing, General Dynamics, Safran, BAE Systems, Thales, Leonardo, Raytheon Technologies, entre d'altres, prové del darrer informe publicat per la campanya Don't Bank on the Bomb sobre el finançament d'empreses productores d'armes nuclears: Perilous Profiteering The companies building nuclear arsenals and their financial backer (Profundo, PAX, ICAN, 2021) disponible en: <https://www.dontbankonthebomb.com/perilous-profiteering/>

A més d'aquestes empreses, també s'han utilitzat per a aquest estudi dades d'altres empreses recopilades a la Base de dades que provenen de l'informe Worldwide Investment in Cluster Munitions (PAX, 2018) on PAX va incloure només aquelles empreses productores de bombes de dispersió amb evidència suficient d'haver produït components claus, bombes de dispersió o sub-municions explosives durant el període analitzat. Disponible en: <https://paxforpeace.nl/what-we-do/publications/worldwide-investment-in-cluster-munitions-2018> Per últim, hem afegit dades aportades des de PROFUNDO, Research & Advice – fruit de la consulta realitzada durant febrer de 2020 en la base de dades Thomson Reuters Eikon' sobre el finançament d'empreses armamentístiques, totes part del TOP100 de SIPRI d'empreses productores d'armament a nivell mundial durant l'any 2019 (excepte Indra i MAXAM): Indra (2019), MAXAM (2019), Fincantieri (2019), Aselsan (2019), Navantia (2019), Leonardo (2014-2019), Rolls Royce (2014-2019), Raytheon (2014-2019), Dassault (2014-2019), Elbit Systems (2019).

Taula 6. Rànquing de la banca armada espanyola 2022

INSTITUCIÓ FINANCERA		Import destinat a inversions i finançament a empreses d'armes (2015-2021)
1	BBVA	\$ 7.206.061.752,96
2	Santander	\$ 7.053.524.431,73
3	Sociedad Estatal de Participaciones Industriales	\$ 4.238.682.876,74
4	Caixabank (Inclou Bankia i BFA)	\$ 470.224.987,20
5	Banca March	\$ 242.819.952,08
6	Banco de Sabadell	\$ 171.023.935,94
7	Acciona	\$ 165.221.712,36
8	ICO (Instituto de Credito Oficial)	\$ 98.579.767,00
9	Bankinter	\$ 72.319.422,04
10	Unicaja Banco	\$ 64.294.755,20
11	Ibercaja	\$ 42.861.278,08
12	Caja Rural	\$ 32.081.451,93
13	Abanca	\$ 29.462.595,00
14	Liberbank Group	\$ 29.462.595,00
15	Abante Asesores	\$ 5.249.667,37
16	EDM Group	\$ 4.775.000,00
17	Renta 4 Banco	\$ 3.995.198,37
18	Mutua Madrileña	\$ 3.734.333,61
19	Gesconsult-Finconsult Group	\$ 2.223.823,02
20	TREA Capital Partners	\$ 2.183.206,22
21	Novo Banco Gestion	\$ 1.636.178,23
22	CIMD Group	\$ 1.544.805,60
23	GVC Gaesco Group	\$ 1.284.293,02
24	Tressis Gestion	\$ 851.171,14
25	Laboral Kutxa	\$ 837.419,35
26	Dunas Capital	\$ 805.064,40
27	Acacia Inversion	\$ 716.049,86
28	Banco Caminos	\$ 702.580,97
29	Value Tree Wealth & Asset Management	\$ 619.546,76
30	Esfera Capital	\$ 567.103,93
31	Miurex Inversiones Hispania	\$ 549.907,43
32	Gesbusa	\$ 346.120,31
33	Imantia Capital	\$ 343.419,76
34	Dux Inversores	\$ 336.422,30
35	Metagestion	\$ 187.527,99
36	Gesiuris Asset Management	\$ 178.140,52
37	Telefónica Capital	\$ 163.063,17
38	Auriga Capital Investments	\$ 161.698,84
39	Euroagentes Gestión	\$ 88.528,92
40	Alantra Partners	\$ 85.162,90
Banca Armada Espanyola		\$ 19.950.786.947,25

Taula 7- Rànquing de la banca armada global amb presència rellevant a Espanya

INSTITUCIÓ FINANCERA		Import total destinat a inversions i finançament a empreses d'armes (2015-2021)
1	BlackRock	44.486.792.376,50
2	Bank of America	40.887.196.242,36
3	Citigroup	34.951.580.138,33
4	JPMorgan Chase	34.336.129.940,40
5	BNP Paribas	15.701.428.248,79
6	Deutsche Bank	15.126.678.652,64
7	Goldman Sachs	14.404.936.843,97
8	Crédit Agricole	9.970.401.387,66
9	Barclays	7.303.656.912,17
10	HSBC	7.248.509.859,18
11	Commerzbank	5.665.162.414,96
12	Lloyds Banking Group	4.244.108.606,31
13	Bank of New York Mellon	3.153.074.803,23
14	Credit Suisse	2.135.731.266,06
15	Industrial and Commercial Bank of China	1.745.395.487,20
16	European Investment Bank (BEI)	1.668.000.000,00
17	BPCE Group	1.362.360.017,37
18	AXA	1.215.926.364,71
19	ING Group	730.200.000,00
20	Norwegian Government Pension Fund – Global	636.590.049,94
21	Allianz	436.092.256,13
22	Royal Bank of Scotland	412.346.808,75
23	Aviva	300.290.753,20
24	Landesbank Hessen-Thüringen	109.635.152,38
25	UBI Banca	101.000.000,00
26	Erste Group	82.265.163,39
27	American International Group (AIG)	17.830.128,10
Banca Armada Internacional		\$ 247.006.618.486,07

Font: Elaboració pròpia

4.2. La banca armada a la Comunitat Valenciana

En últim lloc, apleguem a un dels principals objectius d'aquest estudi, identificar d'entre les entitats financeres que són utilitzades per la ciutadania, societat civil i administracions valencianes, aquelles de les que tenim constància, perquè les hem extret de fonts que d'alguna manera verifiquen la seua presència entre els consumidors de finances valencians.

En les dues figures que es mostren a continuació veiem que almenys 24 entitats financeres que financen empreses d'armes estan, i algunes molt presents, a la Comunitat Valenciana, i que les espanyoles han dedicat 15.527 milions d'euros a armament en el període de l'estudi, i 57.792 les estrangeres. La suma dóna una xifra de 73.319 milions de dòlars destinats pels 24 bancs dels quals se n'ha corroborat la presència a la Comunitat Valenciana, al finançament de la indústria armamentística. Destaca sobre tots els altres la presència de Caixabank, després de la seua absorció de Bankia que ha finançat amb 470 milions fabricants d'armes. És a dir, uns dels bancs espanyols amb més finançament d'armament és al seu torn el banc amb més implantació territorial, amb més deute de la GVA i amb més relació amb el sector de les ONGD. Destaca també la presència de Banco Santander, tant pel que fa a la seua quota de mercat i relació amb l'administració i la societat civil, però sobretot pel fet de ser el banc de referència de les Universitats valencianes, que a la seua manera, contribueixen a que aquesta entitat dediqui més de 7 mil milions \$ a promoure l'existència d'armes.

A les taules que hi ha a continuació es mostra com aquestes 24 entitats financeres són utilitzades a la Comunitat Valenciana per diversos actors, segons les dades accedides a aquest estudi, la qual cosa no limita el nombre d'entitats i el volum d'armament finançat al que ací s'ofereix, ja que sabem que hi ha molts clients d'entitats que apareixen als rànquings de banca armada, que no hem identificat, ja que l'objectiu era parar atenció a col·lectius especialment rellevants pel seu posicionament en quan a valors, ètica i coherència. Així, veiem que els grups amb una suposada més gran sensibilitat cap a la cultura de pau i el desarmament no acaben de fer el pas cap a la banca ètica i es mantenen majoritàriament com a clientes de la banca armada.

Taula 8. Bancs armats espanyols a la Comunitat Valenciana 2022 (USD corrents)

Entitat financera	USD corrents	GVA	Universitats	Societat Civil	Ciutadania
BBVA	7.206.061.752,96	✓		✓	✓
Santander	7.053.524.431,73	✓	✓	✓	✓
Caixabank (Inclou Bankia i BFA)	470.224.987,20	✓		✓	✓
Banca March	242.819.952,08			✓	✓
Banco de Sabadell	171.023.935,94	✓		✓	✓
ICO (Instituto de Credito Oficial)	98.579.767,00	✓			
Bankinter	72.319.422,04	✓		✓	✓
Unicaja Banco	64.294.755,20				✓
Ibercaja	42.861.278,08	✓		✓	✓
Caja Rural	32.081.451,93	✓		✓	✓
Abanca	29.462.595,00	✓			✓
Liberbank Group	29.462.595,00	✓			✓
Mutua Madrileña	3.734.333,61			✓	✓
Laboral Kutxa	837.419,35			✓	✓
EDM Group	4.775.000,00				
Renta 4 Banco	3.995.198,37				✓
Novo Banco Gestion	1.636.178,23				
	15.527.695.053,72				

Font: Elaboració pròpia

Taula 9. Bancs armats internacionals a la Comunitat Valenciana 2022 (USD corrents)

Entitat financera	USD corrents	GVA	Universitats	Societat Civil	Ciutadania
JPMorgan Chase	32.909.428.552,74			✓	
Deutsche Bank	15.126.678.652,64			✓	
HSBC	7.248.509.859,18	✓			
European Investment Bank	1.668.000.000,00	✓			
ING Group	730.200.000,00				✓
	57.682.817.064,56				

Font: Elaboració pròpia

Conclusions i recomanacions

El sector bancari a la Comunitat Valenciana es troba significativament diversificat amb diferents tipus d'entitats financeres com bancs, caixes d'estalvi o cooperatives de crèdit, sent els primers els que més presència de sucursals tenen al territori valencià. Per altra part, segons les dades de dipòsits i de crèdits, l'evolució dels darrers anys és clarament de creixement de quota en dipòsits en mans de les cooperatives respecte als bancs, i lleugerament positiva a favor seu en la concessió de crèdits. La diferència entre les cooperatives de crèdit i les altres entitats (bancs i caixes d'estalvis) és més gran i són els bancs els que tenen durant l'any 2021, el 85,37% dels dipòsits i el 89,93% de crèdits, quedant per les cooperatives de crèdit el 14,63% dels dipòsits i el 10,07% dels crèdits. En quant als bancs i cooperatives de finances ètiques, la seua implantació, encara que incipient, es troba creixent any a any amb cada vegada més recepció per la societat civil valenciana.

Les polítiques generals dels bancs amb relació al sector d'armament deixen palés que encara hi ha molta feina a fer per controlar i restringir internament les inversions en la indústria de la guerra. També demostren que hi ha una clara reticència a fer una exclusió total de la indústria, tant a les polítiques de RSE generals, com a les anomenades Inversions Socialment Responsables. Per tant, l'oferta aïllada de productes sostenibles no respon a una conducta responsable sinó a una estratègia de màrqueting a la qual podríem anomenar *peacewashing*.

L'administració pública valenciana

L'administració pública valenciana, amb el cas específic de la GVA, continua mantenint una relació rellevant amb la banca armada, sense mostrar canvis significatius els últims anys. Més enllà de què l'endeutament de la Generalitat Valenciana actual té la seua major part amb l'ICO i també té una part important de deute del Banc Europeu d'Inversions, la GVA es finança amb 12 bancs armats. Les seues polítiques de donar passes cap a les finances ètiques són molt tímides i no tenen impacte en les grans xifres d'endeutament o fins i tot en el departament de Tresoreria.

ES RECOMANA:

- Incloure clàusules ètiques en el finançament de la Generalitat, que dificulte que n'opten bancs que financen armes i que afavorisca clarament l'accés a la

contractació d'entitats financeres amb valors socials, ètics i mediambientals; per exemple, mitjançant la ponderació d'aquests criteris

- Promoure i donar suport al desenvolupament i implantació de la banca ètica a la Comunitat Valenciana, amb l'objectiu de que siga viable en el mitjà i llarg termini que la major part dels productes financers de la Generalitat, en virtut de la coherència de polítiques, estiga en mans d'entitats financeres ètiques.

El sector cooperativista

Pel que fa el sector cooperativista, o de proximitat bancari, observem que hi ha un teixit important de cooperatives de crèdit i caixes rurals molt arrelat al territori i amb polítiques de responsabilitat social i amb pràctiques orientades al foment del creixement local i sostenible. Tanmateix, la capacitat limitada d'aquestes entitats suposa, en certs aspectes, una manca d'independència de cadascuna d'elles respecte del grup al que pertanyen. Per exemple, totes les entitats del Grup Caja Rural han de comercialitzar les seues assegurances mitjançant una única gestora (RGA). En aquest sentit, hem pogut detectar una deficiència en el control de les seues inversions o les del grup al que pertanyen donades les seues limitacions comercials.

ES RECOMANA:

- Excloure de manera generalitzada tot tipus d'inversió o finançament d'armes, tant convencionals, como no convencionals, així com qualsevol servei derivat relacionat amb elles.
- Incloure a totes les polítiques de RSE criteris d'exclusió en relació al sector d'armament així com mecanismes per complir-los. En aquest sentit, hem pogut comprovar la utilitat d'avaluacions socioambientals, a l'hora d'iniciar operacions financeres amb noves empreses.
- En relació a les entitats financeres que conformen part d'un grup: incloure exclusions d'armament a les seues polítiques individuals i utilitzar mecanismes de control de les inversions com per exemple llistes d'exclusió de determinades empreses del sector armamentista per tal de posar límits a les inversions en aquest sector per part de cada una d'elles.

Universitats públiques

Totes les universitats públiques valencianes acullen oficines d'entitats financeres incloses a la llista de la banca armada. Particularment, en tots els casos l'emissió del carnet universitari està vinculat al Banc Santander, entitat que ocupa la segona posició en el rànquing de la banca armada espanyola.

ES RECOMANA:

- Desvincular l'emissió dels carnets d'estudiant a entitats bancàries i en particular a entitats bancàries inversores en armament.
- En cas de requerir una entitat financera per dur a terme aquesta gestió es recomana operar amb entitats de finances ètiques involucrades exclusivament en projectes d'impacte social positiu, dels quals la universitat en podria ser partícip o beneficiària.
- Millorar la transparència i la coherència de polítiques de la universitat mitjançant pràctiques financeres alineades amb el desenvolupament sostenible.

Xarxes de la societat civil valenciana

Des de fa anys la moltes xarxes de la societat civil valenciana treballen per fomentar les finances ètiques (CVONGD, Red Enclau, entre d'altres). En canvi, la gestió financera de les associacions continua, majoritàriament, a mans de la banca armada (més del 60% de les ONGD, per exemple).

ES RECOMANA:

- Deixar de gestionar els fons econòmics de les entitats socials amb entitats financeres inversores en armament i buscar altres opcions més coherents amb els valors i principis que caracteritzen el sector.
- Seguir donant a conèixer l'economia social i solidària i les finances ètiques, mitjançant formacions i campanyes de sensibilització dirigides al sector, per tal de donar eines pràctiques per caminar cap a un model dedicat a les persones, la justícia social, al medi ambient i el pacifisme.

Ciutadania en general

A través de l'eina *La teua petjada en armes* podem detectar la preocupació de la ciutadania en general, i en particular de la valenciana, per comprovar si les entitats financeres amb les que operen contribueixen al creixement de la indústria de la

guerra. Tanmateix, en una observació general, les entitats financeres més buscades per les usuàries són aquelles de les quals s'han trobat inversions en armament.

ES RECOMANA:

- Informar-se i optar per entitats de finances ètiques, aquelles que ens poden garantir la no inversió en armes.
- Participar en campanyes i accions que denunciïn i investiguen les inversions dels bancs en armes, com per exemple, la participació a les juntes d'accionistes de les principals entitats de la banca armada espanyola. Informa't ací: <https://www.bancaarmada.org/es/actividades/juntas-de-accionistas>
- Si l'entitat financera amb la qual treballa inverteix en armament presentar una queixa a l'oficina de referència o al departament de d'atenció al client. Poden trobar-se models de queixa al següent enllaç: <https://petjada-en-armes.setemcv.org/passa-a-laccio/>
- Obrir un compte a una entitat de finances ètiques per començar a incorporar aquest aspecte al seu comportament financer, amb l'objectiu d'anar passant els seus productes financers de la banca armada a la banca ètica.

www.bancaarmada.org

Publicat per:

Amb col·laboració:

Amb el suport de:

